

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre ... 150 Lei.
Fél évre ... 75 Lei.
Egy negyed évre ... 37-50 Lei.
Egy hónapra ... 12-50 Lei.

Nyitási költségek
megállapodás szerinti.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és cenzúrái egyesül
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.
Budavári Rögök Ford
mind I. (József tsh.-ut 22
TELEFON-SZÁM

Arad, 1920.

Sztauber József.

Kedd, szeptember 14.

A belügyminiszter látogatása Aradon.

Ma délelőtti háromnegyedórás késéssel, negyedik tizenegy órakor érkezett meg Aradra (Timisoara) (Temesvár) felől autóval 'Argetolani' belügyminiszter, és kísérete. A miniszterrel együtt jöttek 'Racovita' tábornok, a csendőrség főparancsnoka, dr. C. 'Bucsan' államtitkár, 'Cita Davila' közigazgatási felügyelő, 'Simionescu' Ramniceanu közigazgatási felügyelő, 'Gigorescu' az egységesítő-bizottság főnöke, 'Germani', a miniszter kabinetfődjének főnöke és 'Seicaru' hírlapíró. A miniszter és kíséretét a katonai hatóság, a vármegye és a város vezetősége az új aradi hid aradi hídfőjénél várták. Itt a helyőrség nevében 'Daschlevici' tábornok, helyőrségi parancsnok, a vármegye nevében dr. 'Crisan' Aurél prefektus, a város nevében pedig dr. 'Angel' István helyettes polgármester, üdvözölték a minisztert néhány szóval. Ott voltak még a fogadtatáson lovag 'Ren. Siguranti' főnök és 'Mladin' György, alispán is. A belügyminiszter és kísérete ezután az autókkal a vármegyei prefektúrára hajtatott, ahol villásreggelit szolgáltak fel. Innen autóval a város nevezetességeinek megtekintésére indultak.

Küldöttségek fogadtatása.

Déli tizenkét órakor érkezett a miniszter kíséretével a vármegyei közgyűlési termébe, ahol különböző küldöttségek járultak eléje. Elsőnek a görögkeleti román szentszék küldöttsége tisztelt 'Pacatani' esperes vezetésével, aki a román klerus nevében üdvözölte a belügyminisztert. Válaszában Argetolani miniszter többek között azt mondotta, elhozta a Kárpátokon túli testvérek üdvözlését és reméli, hogy az itteni románok és többi nemzetiségek is boldogok lesznek. A görög katolikus egyház üdvözlését 'Popa' Agoston esperes tolmácsolta. A görög keleti szerb egyház nevében 'Kovintyity' Uros lelkész mondott üdvözlő beszédet, amelyre válaszolva a miniszter, kijelentette, hogy Romániában sem nemzetiségi, sem vallási különbséget nem ismernek. Ezután 'Daschlevici' tábornok, a helyőrség tisztikarának küldöttségét mutatta be a miniszternek. 'Mladin' György alispán a vármegye tisztviselői karának, dr. 'Angel' István helyettes polgármester, a

városnak, 'Arsenovici' Gyula miniszteri tanácsos, pénzügyigazgató a pénzügyigazgatóságnak üdvözlését tolmácsolta. Dr. 'Avramescu' Vasul törvényszéki elnök a törvényszék, járásbíró és ügyészség küldöttségét vezette a miniszter elé, aki megkérdezte, hogy milyen nyelven működnek a bíróságok. Dr. 'Avramescu' azt válaszolta, hogy a járásbíróson kizárólag magyarul tárgyalnak, mert nincsen román bíró. Majd 'Prin' Lajos evangélikus lelkész, az evangélikus egyház küldöttségét vezette a miniszter elé, aki a német nyelven elmondott üdvözlő szavakra németül azt válaszolta, hogy Romániában minden felekezeti egyház egyenlő. 'Moldovan' József tanfelügyelő a vármegyei tanítóság küldöttségével járult a miniszter elé, aki megköszönte a tanítóságnak azt a munkát, amelyet Románia egyesítése körül kifejtett.

A kereskedelem nehézségei.

Ezután egy népes kereskedőküldöttség tisztelt a miniszter előtt. A küldöttséget 'Zima' Tibor, a kereskedelmi és iparkamara főtitkára vezette és résztvettek benne többek között 'Steigerwald' Alajos kamarai elnök, 'Adler' Andor, 'Goldschmidt' Sándor, 'Nyári' Vilmos, 'Hegyi' Albert, 'Maresch' Gyula, 'Kneffel' Lajos, és dr. 'Szölösi' Zsigmond. 'Zima' Tibor román nyelven elmondotta azokat a nehézségeket, amelyek a kereskedelmet és ipart szinte megbénítják és arra kérte a minisztert, hasson oda, hogy a kormány a kereskedelmi élet útjában álló akadályokat minél előbb elhárítsa, mert csak így érhető el az, hogy a kereskedelmi élet normális mederbe terelődjék. A miniszter, aki figyelemmel hallgatta meg a panaszokat, azt válaszolta, hogy a kormány mindent elkövet, a kereskedelem és ipar nehézségeinek enyhítésére, de a háború után bekövetkezett helyzet súlyos feladatok elé állítja. Igen megnehezíti a kereskedelmi élet normális mederbe való terelését a nagyarányú vagonhiány és a szénbányák csökkent termelőképessége. A kormány azonban a különleges helyzetben sem áll tétlenül, hanem máris ötszáz mozdonyt rendel a vasúti forgalom gyorsabb lebonyo-

lítására és igyekszik a szénhiányt is enyhíteni.

Ezután Dr. 'Demian' Aurél vármegyei közkórházi igazgató a ház tulajdonosok szövetségének küldöttségét vezette a miniszter elé. Elpanaszolta, hogy a volt magyar kormány házbérendeleete még mindig érvényben van, aminek következtében a háztulajdonosok nem tudják a házbért felemelni. Házaikra ráfizetnek, így például báró 'Bolus' Lajos egy év alatt egy millió kétszáz ezer koronát fizetett rá palotájára. A miniszter megígérte, hogy a kérdést alaposan fogja tanulmányozni, addig is a háztulajdonosok szövetségének memorandumát átadta 'Bucsan' államtitkárnak. Végül a miniszter tréfásan megjegyezte:

— A háztulajdonosok memorandumát most már megkaptuk, csak ne jöjjenek a lakók is egy memorandummal.

A 'Glória' román sportegyesület küldöttségének üdvözlését 'Sevicu' alelnök tolmácsolta.

Felfüggesztik a cenzurát?

Az aradi magyar újságírók küldöttsége járult ezután a miniszter elé. 'Szilik' Kálmán a küldöttség nevében elmondotta, hogy, talán

A kereskedők megalázott becsülete.

Általános érdeklődés között vomult fel az aradi kereskedők népes küldöttsége, amelynek nevében 'Kneffel' Lajos üdvözölte a minisztert, elmondván, hogy úgy is fel akarták keresni küldöttségileg 'Bucurestiben', hogy előadják panaszait és hogy a rajtuk esett sérelmekért elégtételt kérjenek. Ezután 'Kneffel' Lajos részletesen ismertette a múlt hónap vége felé lezajlott általános sztrájkot. Kijelentette, hogy senki sem tudta a sztrájk keletkezésének okát és célját, a kereskedők — bár nyitva tartották üzletüket — a redőnyöket nem húzták fel, mert félték a felelőtlen elemek zavargásától. A sztrájk második napján délelőtti tizenegy órakor a rendőrprefektus több üzletbe bement, az üzlettulajdonosok nemzetiségét és vallását szidalmazva követelte a redőnyök felhúzását. Több kereskedőt letartóztattak és a városházára kísérték. Dr. 'Crisan' prefektus közbenjárására letartóztatott kereskedőket szabadon bocsájtották, akik közül kettő már a pincében ült a betörők és rablók között. Néhány

sehol sem működik a cenzura oly elfogultan és annyira pártoskodva, mint épen Aradon. Érthetetlen a cenzornak az az eljárása, hogy olyan közlemények megjelenését sem engedi meg, amelyek sem az állam, sem a hadsereg ellen nem irányulnak. Arra kérte a minisztert, hogy miként Timisoarán (Temesváron) tette, függeszse fel próbaképen 14 napra a cenzurát. A miniszter válaszában kijelentette, hogy Timisoarán (Temesváron) nem próbaképen, hanem véglegesen felfüggesztették a cenzurát, mert ez a város már nem tartozik a harminc kilométeres hadizónába. Minthogy azonban Arad még belesik a vonalba, a cenzura a katonai hatóság hatáskörébe tartozik. Nyomiban oda is fordult a jelenlévő 'Daschlevici' tábornokhoz és megkérte, hogy a cenzura kérdését liberálisan oldja meg. A miniszter helyesnek vélte, ha maguk a lapok szerkesztőiségek gyakorlatának önmaguk felett cenzurát, természetesen teljes felelősséggel. 'Daschlevici' tábornok megígérte, hogy ebben az irányban fog törekedni. Ezután a cionisták kéttagú küldöttsége tisztelt.

nap múlva aztán megtudták, hogy bizonyos körök a kereskedőket 'irredentizmussal' vádolják. Ünnepelesen kijelentette a kereskedők nevében, hogy a kereskedőtől távol áll az irredentizmus, de az adott helyzetbe illeszkedve tartózkodóan viselkedtek. Kijelentte, hogy a kereskedők önértékét szívesen megsértették és becsületüket porig alázták. Végül arra kérte a minisztert, hogy a megbántott kereskedőknek adjon megfelelő elégtételt.

Argetolani miniszter, aki a leg nagyobb figyelemmel hallgatta végig a panaszokat, válaszában kijelentette, hogy az Aradon történt eseményekről tudomása van, azokról már írásban jelentést kapott, de ezzel ellenkező információt is kapott. A kormánynak mindenre kötelessége, hogy erre az ügyre világosságot derítsen és ezért szigorú vizsgálatot rendel el, amelynek lefolytatásával 'Simionescu' közigazgatási felügyelő bízta meg, aki átvette a kereskedők írásba foglalt panaszát.

Ezután a Nagy Farkas cég al-

kálmazottai elpanaszolták, hogy a nagykereskedő-cégnek két fióküzletét elrekvirálták és az egyik üzlethelyiséget az új bérlő máris átadta egy másiknak, kétszázötvenezren koronáért. Orvoslást kérnek ebben az ügyben, mert a rekvirálas következtében a cégnek sok alkalmazottja kenyér nélkül maradt. A miniszter ennek az ügynek vizsgálatával is Simionescu közigazgatási felügyelőt bízta meg.

A román társadalom feladata

Dr. Papp Tivadar ügyvéd, vármegyei volt főjegyző, a román intelligencia küldöttségével tiszteltetett ezután a miniszter előtt. Dr. Papp Tivadar szintén az elmúlt hó végén lezajlott sztrájkokról beszélt és azt hangoztatta, hogy az ő feltevései szerint a sztrájk nem gazdasági harc, hanem tüntetés volt, az állam méltósága ellen. A román társadalom a sztrájk utáni gyűlésen csupán azt akarta kidomoztatni, hogy szükségesnek tartja az energikus szellemet, amelyvel a román állam tekintélyét megvédte. Ezt a szellemet a tendenciával állították be, hogy az aradi román társadalom dr. Crisan prefektus ellen tüntetett akkor, amikor Gritta rendőrprefektus energikus szellemét helyeselte. Ez a tüntetés távol állott tőlük, mert ők a legnagyobb bizalommal viseltetnek dr. Crisan prefektus személye iránt.

A miniszter megköszönte a házias megnyilatkozást és a következő kijelentést tette:

— Románia területén minden ember román alattvaló, aki jogot tarthat egyenlő elbánásra. A román társadalomnak az a feladata, hogy az ellentéteket elsimítsa. Ha az itt lakó nemzetiségek látni fogják, hogy a kormányzatnak ez a szellemét a román társadalom is érvényre akarja juttatni, akkor bizonyos benne, hogy a Románia területén lakó nemzetiségek között nagyobb lesz az egyetértés.

Végül a kiutasítottak küldöttsége arra kérte a minisztert, rendelkezze el, hogy ügyüket annál is inkább vizsgálják meg újra, mert a legtöbbjüknek igen rövid idő alatt el kell távoznok. A miniszter azt a megnyugtató kijelentést tette, hogy a kiutasítási ügyeket másodfokon Clujon (Kolozsvárott) fogják elbírálni s addig is, amíg a döntés megérkezik, a kiutasítottak Aradon tartózkodhatnak. Ezzel a megadattal befeljeződtek, a miniszter kíséretével a Fehér Kőfejtő éttermébe vonult, ahol ötven főtíteses szükebbkörű bankettet rendeztek tiszteletére. Argetoianu miniszter kíséretével a délután folyamán autóval Oradea-Marera (Nagyváradra) utazott.

— A Munkás-Otthon közgyűlése. Az aradi Munkás-Otthon vasárnap délelőtt tartotta rendes évi közgyűlését Gruber Imre elnöklésével. Csepely László hosszabb beszédében hívta fel a munkásságot, hogy mindent kövessenek el otthoni felvirágoztatására. Ezután megválasztották az új vezetőséget, amely a következők: Kovalovszky Ernő, Csepely László, Máté József, Cser Ferenc, Alberti Dániel, Kohmann Máttyás, Huszár Sándor, Schisz Antal, Kalocsányi Frigyes, Grósz József, Kemény Béla, Bárti Oda, Szilágyi József, Beke Ferenc, Gruber Imre, Bler János, Frk...

Take Jonescu Magyarország és Románia viszonyáról.

PARIS. Az Exelsior című lap interjút közöl Take Jonescutól, aki kijelenti, hogy a kisentente szükségességét Európára nézve. Ebbe a szövetségbe a Balti-tengertől az Egei-tengerig minden államnak be kellene lépnie. Ami Magyarországot illeti, Románia jó szomszédi viszonyban akar vele élni, de természetesen oly feltétellel, hogy a trianoni szerződést a legteljesebb-

ben végrehajtsák. A Dunára vonatkozólag ugyanolyan igazgatást óhajt, amilyen a Rajnán van érvényben Csehszlovákiában. Jugoszlávia és Románia ellenzi, hogy Budapest legyen a Duna-bizottság székhelye. E helyett Pozsonyt, vagy Wient kívánják. Bulgáriára nézve megjegyzi, hogy Bulgária tízmilliónyi ellenségtől van körülveve.

Vádbeszéd Tisza gyilkosai ellen.

Tisza István gyilkosainak bünpörében szerdán kezdődtek meg a perbeszédok. Sztupka örnagy hadbíró, ügyész vádbeszédében rámutatott azokra a nehézségekre, amelyekkel az eljárás folytatása jár. A politika belezárta a nyomozásba. Felvonult előttünk — nyomond — a reszkető tanuk tömege, valamennyien arra hivatkoztak, hogy vallani nem mernek, mert vallomásuk keblemetlen lehet egy nagy urnak, akinek a parlamenten kívül sikerült magának jelszavakat tolmegeket szereznie. Fontos tanuk nem jelentek meg, kivonták magukat a tanulás kötelezettsége alól. Ezután méltatta Tisza István jelentőségét. A gyöngyösi tüzvész, amelynél Tisza megbukott, Magyarország tűzkatasztrófáját is jelentette. Azok a politikusok tették Magyarországot sirbátételéhez az első kapavágásokat, akik ennek a bukásnak az előidézői. Ezek az urak a történelem ítélőszéke előtt is felelősek tetteikért. Mint mikor az állatseregletes kinyitja a kigyók ládáját, úgy átkel fel fejtük a defettista kigyók — köztük az óriás kigyó —: gróf Károlyi Mihály. Megállapítja, hogy a Tisza István alien elkövetett merénylet eszméje a Nemzeti Tanácsból indult ki, a mely erre a célra Kéry Pálból, Fényes Lászlóból és Friedrich Istvánból álló három tagu bizottságot küldött ki. Megindul a tettesek keresése és megállapított terv szerint végrehajtsák a gyilkosságot. Ismerete Károlyi Mihály és a kőmerte csoportosult politikuskok bünlajstromát. A milliók egymásután repülnek az állampénztárból az atyamesterhez, miközben előbujnak fizetőpincérei. Az első fizetőpincér Linder hadügyminiszter, akinek jelszava: lopjatok kedves gyermekeim, lopjatok, míg az állam bírja, ha két hét alatt nem loptok annyit, amennyiből sarokházat vehettek az Andrássy-uton, akkor szamarak vagytok. A második száma fizetőpincér: Laehne Hugó földmívelésügyi államtitkár, a harmadik száma fizetőpincér a legjelesebb, ezt úgy hívják, hogy „önmaga által kinevezett hadügyi államtitkár.” Iróasztalának fiókja tele van pénzzel, nem baj, ha abból van tizenötezer koronáscsák felre is csuszna.

Különös passzióval istápoltt két matrót, az egyiket úgy hívták Horváth-Sanovics a másodikát Dobó István. Az egyik tele szájjal ordítja a hadügyminiszterijában, hogy mikor kellett felhasználták és amikor pénzt akar, akkor nem adnak. Közben nyíltan dicsekszik, hogy ő lötte le Tiszát. Mindonki tudja, hogy a Sophie hajó kifosztásában Horváth-Sanovics a főbűnös és mégis dédelgetik, szanatóriumban ápoltatják, ahol folyton hangoztatja, hogy a hadügyi államtitkár neki a legjobb

barátja. Egy szép napon új ruhát, aranykeretű névkártyát, tömördek pénzt kap és büszkén hivatkozik arra idegen földön, hogy nem kell félnie a kiadatástól, amíg Friedrich kormányon van. Végül bejelenti az ügyész, hogy módosítja a vádiratot. Hüttner és Szanykovszky ellen tettestársi minőségben elkövetett felbérlet gyilkosság bűntette címén, Dobó ellen tettesti minőségben elkövetett felbérlet gyilkosság bűntette és Almásy Denise grófné ellen elkövetett, husz napon túl győgyulós súlyos testi sértés bűntette, Vágó Wilhelm Jenő ellen első szökés bűntette címén emeli vádat.

Ezután Török Sándor dr. Hüttner védője mondotta el védő beszédjét. Hüttner ténykedése szerrinte abban nyilvánult, hogy tudott a gyilkosságról. Egyvert fogni nem akart, ő csak kinn őrt állt, eszerint őt csak bűnségének lehet tekinteni. Enyhítő körülmény, hogy a tett elkövetése idején alig volt 21 éves, hogy büntetlen előéletű és hogy mint a katonatanács feleskedett tagja, oly egyének rábeszélésére cselekedett, akik akkor országos hatalmat gyakorló egyének voltak. A csütörtöki főtárgyaláson Lengyel Zoltán, Sztanykovszky Tibor védője mondotta el védő beszédét. Hangsúlyozza, hogy Tisza István elpusztulásához a nép ítéletének semmi köze nincs. Azok a törvénzek, és azike végre hajtották csak a saját érvényesülésükért cselekedtek. Ezután Károlyi Mihály jellemzésére tér át, aki már a háború elején fogadást ajánlott, hogy ő lesz Magyarország első köztársasági elnöke. Beszél Károlyi bűnösségéről és felbujtói minőségéről. Majd Hock Jánosról szól, aki mint a Nemzet Tanács elnöke egy millió ötszáz ezer koronát szavaztatott meg magának. Fejtegeti Friedrich István szerepét, akinek lapja a „Nép” állandóan a forradalom szükségességét hirdeti. Sztanykovszky védelmére felhossa, hogy a negyedik lövést nem Sztanykovszky tette. Amikor Almásy grófnő megragadta Pogány kezében a fegyvert, eközben ment a két lövés a földbe. Sztanykovszky csökkent beszámíthatóságának mondja a szakértői vélemény. Enyhítő körülményül kell betudni azt is, hogy Sztanykovszky a gonoszított önként bevallotta akkor, amikor minden befolyás oda tendált, hogy ne legyen vallomást. Reméli, hogy ennek a bűnpernek igazságain keresztül tisztulási folyamat indul meg és a nemzet újra megkezdheti a munkát. A védőbeszéd befejezése után a tárgyalást felfüggesztették.

Arsenovici pénzügyigazgató távozása.

Megirtuk, hogy Arsenovici Gyula miniszteri tanácsos pénzügyigazgatót saját kérelmére Marosvásárhelyre helyezték. A pénzügyigazgató távozása bizonyára sajnálattal tölti el mindazokat, akik ismerték a konciliáns, mindenkinél rendelkezésre álló főtitkviselőt. Utóda Margineanu Titus turge-muresi (marosvásárhelyi) pénzügyigazgató már szerdán átvesszi az aradi pénzügyigazgatósság vezetését. Ugyanazon a napon költözik el Aradról Arsenovici Gyula. Az új pénzügyigazgató aradmegyei ember. Az előtt Temes megye főszámvivője, majd a Károlyi-kormány alatt, amikor Jászi Oszkár akkori nemzetiségi miniszter tárgyalásokat folytatott a román vezetőkkel, Krassó-Szörény vármegye főispánja lett.

A mai valuta-piac.

Ugy, a tulajdonképeni valuta-piacon, mint a kávéházi börzén a mai izraelita-ünnep miatt nagyon lanya volt az irányzat. Mindössze dollárban mutatkozott kisebb fajta kereslet. A dollár ma 40 lellel jegyeztek. Egyélt külföldi pénzemekeket ma nem jegyeztek. Budapest, szeptember 10. Napoleon 846—35. Font 925—42, Leva 495, Dollár 272—69, Frank 1800—60, Márka 520—16, Lira 1180—1200, Osztrák korona 94—95.5, Rubel 328—23, Leu 575—580, Szokol 413—09, Svájci 43.50—4500, Korona-dinár 1000—990, Frank-dinár 970—75, Wiener kifizetés 96.50 korona. Bécs, szeptember 10. Márka 3.42, Leu 605, Lira 1250, Francia frank 1925, Svájci frank 46.25, Dollár 275, Rubel 336, Sokol 433, Angol font 1000, Dinár 1080, Lengyel márka 118, Budapest 105, Zágráb 261.

MŰVESZET.

* Két operaelőadás — vendéggel. Róna színházgatónak sikerült két este biztosítani Kálmán Oszkár aradi vendégzereplését. Kedden a Faustban és pénteken a Zsidónóban lép fel. Mindkét operaelőadás bérletiszünetben megy.

* A Modern Kabaré mai műsora: 1. Nyitány. 2. Molnár Ilonka énekesnő. 3. Lenkey György baritonista. 4. Dragomir, gyerekek mandolin művészek. 5. Janikov septáncos. 6. Benkő Gizi énekes-táncos. 7. Várady Aladár groteszk-komikus. 8. Mezey Nelly előadónő. 9. J. Flórián gummiember csodálatos mutatványival. 10. Halász Rózi énekesnő. 11. Jaulus a legjobb komikus. 12. Dragomir Valér és Lucia, a legkisebb kuplénekesek. 13. Jean Oltean román nemzeti táncos. 14. „A szép menyasszony.” Bohózat 1 felvonásban. Az előadás fél 9 órakor kezdődik a Vadász-kürt helyiségében. Bejárat Strada Romanului (Zrínyi-utca.)

* Erdély sportéletéről és a legújabb külföldi sporteseményekről hoz érdekes híreket a mai Vidéki Sport.

— Az olaszországi helyzet. Milanó. Az általános munkásszövetség végrehajtó-bizottságának ülésén a szónokok hangsúlyozták, hogy Olaszország termelését emelni kell, amihez a mai munkarendszer alkalmatlan. Azért a proletariátusnak el kellett magát határoznia arra, hogy felelősség mellett átvessze a hatalmat.

HIREK.

— Ghillean Livius Aradon. Dr. Ghillean Livius leendő igazságügyi államtitkár két nap óta Aradon tartózkodik. Az államtitkár, aki magánügyek intézése végett van Aradon, sógorának dr. Miclea Sevár aradi ügyvédnek vendége.

— Megpeticionálják az aradi szenátorválasztást. Vasárnap hirdették ki a szenatori szenátor-pótvalasztás eredményét. Leadtak összesen 738 szavazatot, ebből Bumbesti György főderalista 396, Miclea Aurél néppárti 362 szavazatot kapott a legy. Bumbesti lett Arad szenátora. Ertesztésünk szerint az Averescu-párt petíciójával támadja meg a mandátumot, mert a meggyőződése, hogy a választásnál több szabálytalanság történt.

— Az aradi ügyvédi kamara közgyűlése. Avramescu Várad dr. törvényszéki elnök, mint az aradi ügyvédi kamarához kirendelt kormánybiztos, október 17-én 9 órára egybehívta az ügyvédi kamara rendes közgyűlést s ezután is felkéri a kamara helybeli és vidéki tagjait, hogy a közgyűlésen lehetőleg teljes számban vegyenek részt.

— Országos bálnoki birkózó verseny. "Toldi" klub rendezésében 19-én este fél nyolckor a nyári színházban.

— A la ara. Evian államtitkár, mint Clubból jelentik, 1:3 arányban állapította meg a la árát, mert a munkásokat is így kell fizetni. Ennek következtében a lakástermelési szerződéseket is ilyen arányban érvényesítik.

— A munkásbiztosítási törvények államossítása. A Monitorul Oficial szeptember 9-iki száma közli, hogy a király, Lőránt Józsefet, az aradi szociális biztosító pénztár igazgatóját a munkügyi és népjóléti minisztérium létszámában az aradi pénztár igazgatójává kinevezte. Lőránt József a többi újonnan kinevezett pénztári igazgatókkal együtt szeptember 9-én tette le az esküt. Francu Jasi miniszter előtt Bucurestiben. A szociális biztosító pénztárak tisztviselőinek államossítása következtében még a következő aradi kinevezéseket költi a hivatalos lap szeptember 9-iki száma: Borbély Ferenc főkönyvelő a subcasier II. o., Sárka Károly, és Stilis János sof de biroz II. o., Reiser Margit, Dobos János, Leinwatter Gyula sof de biroz III. o., Temer László subcasier III. o. rangba ugyancsak a munkügyi és népjóléti minisztérium létszámába. A többi régi tisztviselő kinevezését a hivatalos lap később fogja közölni. Ut tisztviselőnek nevezték ki az aradi pénztárhoz Russa Eugén a sof de servich III. osztályába.

— Hol van a dohány. Az állam ugyancsak erősen tud lenni a kereskedőkkel szemben, de elnéző, amikor magáról van szó. Egyik nagyváradi lapban olvassuk, hogy az ottani dohányraktárba nagymennyiségű dohány- és szivar-nemű érkezett. Az árakat a városdélben ki is függesztették 1:3 arányban, sőt azt azonban még senki sem látott. His az állam megtitítja a kereskedőknek az árakról, mikor ne rejtse el ő sem az árakat. Az államnak kell példát mutatnia arra, hogy ne csak 1:3 arányban szabja meg az árakat, hanem akkor is.

— Tűzoltó nem bocsátották Magyarországra. Dr. Borneas Jullán, a lakáshivatal elnöke a legutolsó repatriálási vonat sorsával kapcsolatban munkatársának a következőket mondotta:

— A magyar hatóságok átvették a repatriálási vonatot, de a zsidó vallású repatriáltakat visszaküldték román területre. Ezek között négy főiskolai hallgató is van. Az egyiknek utlevelén magam olvastam a megjegyzést, hogy nem fogadják el, mert zsidó. A visszatértek azt mondták, hogy a magyar szándékos kiadta a parancsot a határőröknek, hogy ezental zsidót ne engedjenek át a határon.

A legujabb maximális árak Aradon.

A pénzbecserelés. Miele óta egy mást érik az új, újabb és legújabb maximális árak Aradon. Az árvizsgáló-bizottság szombati ülésén újból megállapította a közszükségleti cikkek árát, ázzal, hogy ezek szeptember 14-én föltétlenül életbe lépnek. Remélhetőleg ez lesz az utolsó ármezsgallapítás. A bizottság által megállapított új leu-árak a következők:

Piaci árak: burgonya kg. 1.—, hagyma kg. 2.—, foghagyma kg. 2.—, száraz bab kg. 1.50, lencse kg. 1.75, mák kg. 8.—, paradicsom kg. —.80, tengeri drbja —.10, ahma, körte kg. 1.50, barack kg. 2.—, szőlő kg. 3.—, szilva kg. 1.50, paprika drbja —.05, —.25, tolna kg. 2.—, zöldség kg. 1.50, kelkáposzta kg. —.50, dió kg. 2.50, rőldbab kg. 1.—, uborka drbja —.5, —.25, vörös paprika kg. 100.—, gyalult tök kg. —.30, dinnye kg. —.30, szappan kg. 12.—, méz kg. nagyban 30.—, kicsinyben 32.—, tolna drbja —.60, főzősült tej literje 1.25, teljes tej literje 1.50, teljes literje 6.—, vaj kg. 26.—, tehénturó kg. 3.—, juhturó kg. 10.—, nyul drbja 15.—, fhamell és comb kg. 13.—, libamáj kg. 25.—, aprólék 6.—, libaszir kg. 28.—, libakővére kg. 22.—, hal kg. 12.—, 10.—, zöldséglevelek csomagja —.05, borsó kg. 1.75, káposzta kg. —.50, gyalult —.75, savanyított 1.—, farsalma kg. 2.—, romba kg. 2.—.

Fő állatok (elő sulyban) sertés kg. 15.—, szarvasmarha és borjú kg. 9.—, juh kg. 5.—, elő szárnyasok: liba és kacsa kövér kg. 12.—, sovány kg. 6.—, pulyka kg. 7.—, rántott való csirke párja 12.—, sült való csirke 16.—, tyúk vagy kakas drbja 16.—.

Rendelési sertés hus kg. 13.—, 14.—, 15.—, marha és borjú hus kg. 13.—, 14.—, 15.—, juh hus 10.—, 11.—, 12.—.

— Barth Lajos belgiumi belgiumi. Barth Lajos, az aradi szarmazás hírneves autogrammgyűjtő Belgiumban kellemetlenség érte. A budapesti rendőrséghez Brüsszelből értesítés érkezett, hogy Barthot őrizetbe vették. A belga rendőrség beidézte Barth urát és egyben elővilágosítást kér előzetes vonatközlelés. Barth Lajos bizonyára ártatlannal került be; legnagyobb valószínűség az lehet, hogy megszállt valakit — egy autogramm erejéig.

— Árörögítés a könyvtárakban című cikkünkre a következő válasz kaptunk: Az aradi könyv- és papírkereskedők szövetsége nevében röviden válaszolok b. lapján 1. hó 11-iki számában megjelent cikkükre. Ma amikor a magyar kiadványállatoktól teljesen elvagyunk zárva, nem szerezhetünk be egyenes közvelelen úton semmit — hogy legyenek tehát könyvtáraink egységei? Egyikünk Temesvár, Nagyváradon, másikunk Bucurestiben vesz össze nagy nehézségek árán készleteit, a harmadiknak pedig egy könyvtárgyűjtő hozza ártelbe az árát így beszerzési árunk és költségeink nagyon különböznek. Világos tehát, hogy a legjobb jgyekeszetrel sem lehetnek — egyelőre — teljesen azonos könyvtáraink — E sorok közlését kérve maradjunk teljes tisztességgel a szövetség nevében Dr. Ungár Imre, titkár.

Pusztító földrengés Olaszországban.

(A toscanai partvidék pusztulása.)

RÓMA. Kedden reggel hét és nyolc óra között Felsőolaszországban, a toscanai partvidék mentén nagy földrengés pusztított. A lökések időtartama több perc volt. Több templom beomlott. A romok alatt számos halott van. A földren-

Vendéglő árak: levesek —.75, aprólelt levesek (ragu) 1.50, főzelék (hus nélkül) 2.—, főttétel (100 grm.) 4.—, hus mártással 4.—, borjú vagy marha pörkölt 5.—, borjúsült és marhasült 7.—, sertésült 7.—, juhsült 6.—, sertés oldalas 5.—, serpenő rostélyos 8.—, hagyományos rostélyos 8.—, angol bélszín 8.—, fillet 10.—, butteck 8.—, borjuszület 8.—, rántott szárnyas 10.—, szárnyasült 9.—, túktojás 1.25, rántotta (1 tojásból) 1.50, kenyér (száz grm.) —.25, főtt tészta 2.50, sült tészta 2.50, saláta (szezon) 1.—, uborka —.50, rántott hal 9.—, egész hal étel 8.—, egy liter asztali bor 10.—, fröccs (3 deci) 2.50, 1 pohár sör (3 deci) 1.25, korsó sör (5 deci) 2.—.

Kávéházi árak: fehér kávé cukorral 1.75, fehér kávé cukor nélkül 1.25, fekete kávé és kapucner cukorral 1.25, fekete kávé cukor nélkül —.75, tea cukorral 1.50, tea cukorral és rummal 2.50, csokoládé és csokoládé 3.50, málnaszörp 2.75, 1 üveg sör (fehér v. barna) 3.25, tojás punch 6.—, limonádé 3.75, 1 főtt tojás 1.25, 1 darab kenyér (100 grm.) —.25, 1 darab kalács —.50, 1 adag vaj 1.25.

Vendéglő italok árak: 1 liter asztali bor 10.—, 1 liter Bacator 13.—, 1 liter rizling 13.—, 1 liter aszu 45.—, 1 liter ménessi vörös 14.—, palack borok (7 decis) leányka 10.—, bacator 10.—, rizling 10.—, tramini 10.—, sovignen 12.—, tourna 10.—, ménessi vörös 12.—, aszu 0.5 liter 22.—, borárak a borkereskedőknél: asztali bor 6.—, bacator 8.50, rizling 8.50, ménessi vörös 10.—, aszu 30.—, lte-reként palack borok: leányka 7.—, bacator 7.—, rizling 7.—, tramini 7.50, furmint 7.50, sauvignon 8.50, ménessi vörös 8.—, aszu 0.5 üveg 15.—.

rokai okozott. Az elpusztult helységek lakossága a földre menekült. River Caglio József elpusztult. Több falu teljesen romokban hever. Lorri vidékén házak és templomok dőltek össze. Nyolc falu majdnem teljesen elpusztult. A romok között százával fekszenek az áldozatok, akiknek kiásása nagy nehézségekbe ütközik. A földrengés központja Marsa kerületben volt. Fiviahózo község, melynek 17.000 lakosa volt, teljesen elpusztult. A szerencsétlenségtől sújtott helységekbe segélyvonatok érkeztek. Viktor Emánuel király a földrengéstől sújtott vidékekre utazott. Nagy segélyakció indult, a király nagyobb összeget ajánlott föl.

BASEL. Az olasz földrengési katasztrófa áldozatainak száma a legutolsó jelentések szerint három százötven halott és több mint ezer sebesült. Pizában a földrengés következtében a híres ferde torony is megingott. Minthogy az utórengek folyton megismétlődnek sok házat alá kellett támasztani.

„Visszaélő kereskedők büntető-bizottsága.”

A mai napon rendet érkezett az aradi kir. törvényszékhez, amely elrendeli a visszaélő kereskedők büntető bizottságának felállítását. A bizottság felállításánál a kormányt azon irányelv vezeti, hogy míg a tisztességes kereskedelemnek az állam részéről minden támogatást meg kell adni, addig ugyancsak az állam kötelessége minden visszaélést a kereskedelemben is a legszigorubb büntetéssel sújtani. A rendet szari n

a büntető-bizottság első utaltatnak azon kereskedők: a) akik a maximális árakat áthágták, b) az árakat elrejtették, c) az árakat feltűnő helyen ki nem függesztik, d) akik az eredeti számla után — a költségek beszámítása nélkül — 80%-nál magasabb hasznot számítanak, e) akik vonakodnak számláikat a hatóság közege előtt felmutatni. A büntető-bizottságnak joga van 100—10.000 leig terjedő pénz és 60 napig terjedő fogház büntetés erejéig való elmarasztalásra, valamint visszaesés esetén a pénzbüntetés háromszorosát és 6 hónapig terjedő fogház büntetést szabhat ki. A bizottság elnöke P. Pavelian törvényszéki-bíró, tagjai pedig a belügyminisztérium és a kereskedelmi kamara egy-egy delegáltja. Reméljük, hogy eme rendelet hamarosan követni fogja a visszaélő termelők büntetőbizottságának felállítását is, mert az államnak a konszolidációt és purifikációt célzó munkájában nem szabad egyoldalúságot tanúsítania, hanem minden irányban meg kell keresnie a bajok kuforrását.

Argetoianu miniszter aradi látogatásai.

Argetoianu belügyminiszter megérkezése után kíséretével a város nevezetességeit tekintette meg. Először a gyermekkorházat látogatta meg, ahol a kórház igazgatója fogadta a minisztert és társait. Argetoianu miniszter elismerését nyilvánította a mintaszerű berendezés felett. A gyermekkorházból a Strada Sagunán (Varjassy Lajos-utcán), Attila-téren és Heim Domokos-utcán keresztül a görög-keleti székesegyház elé haladtak az autók, ahol a miniszter és kísérete megtekintették a templom belsejét. Onnan a Forray- és Rákóczy-utcaikon és Szabadságtéren áthaladva a várba ment a miniszter, ahol a helyőrségi tisztek élén Daschewicz tábornok fogadta Argetoianu minisztert. Ezután a vár körül tett rövid utat a miniszter, majd az autó újra a város felé vette irányát és a kultúrpalota előtt megállt. A közművelődési palotában Olasz Pál dr. kultúrpalotai igazgató fogadta Argetoianu minisztert és a kíséretében levő urakat, akiknek először a hangversenytermet mutatta meg. A koncertterem nagyon tetszett a belügyminiszternek, ugyancsak az ereklyemúzeum, ahol Iancu Avram relikviát tekintette meg hosszasan. Majd a könyvtárat nézte meg, ahol első kérdése volt:

— Vannak román könyvek is? Olasz Pál dr. megjegyezte, hogy a kultúrpalota könyvtárában nincsenek román könyvek, mert a kultúrpalota könyvtárában nincsen román olvasóközönsége és eddig senki sem kérte fel román könyvek beszerzésére. A belügyminiszter kifogásolta, hogy a különböző helyeken csak magyarul felírások láthatók. Elrendelte, hogy ezután három nyelven kell a figyelmeztető vagy tájékoztató szövegeket kiírni. A kultúrpalotában a vármegyeháza nagytermébe ment a belügyminiszter, ahol előbb lártak a különböző földtérképek. Erről lapunk más helyen számolunk be.

Apró hirdetések

Levelezés.

KÉT idegenalku intelligens nő, két ismerős barátját keresi némi anyagi támogatásért „Paris & Lyon” jelű levelező Wallinger hirdetőjébe. Lásár-utca kártyák. 9910

Házasság.

81 ÉVES intelligens gazdálkodó, házasság céljából szeretne megismerkedni 25 év körüli leánnyal, vagy gyermektelen özvegyvel, akinek 2-300.000 Lei készpénz hozománya, vagy ingatlana van. Diszkrétio biztosítva. Csakis teljes című leveleket „Kisbirtokos” címen Wallinger hirdetője Lásár-utca továbbít. 9911

Alkalmazás.

TISZTESSÉGES, dolgos mindenest, vagy bejárónő azonnalra felvéteték. Strada Consistorialul (Batthyány-utca) 23. I. em. jobbra. 1000

SZAKACSNO 16 bizonyítvánnyal uti-háshoz azonnalra felvéteték. Cím a kiadóban. 800

MINDENES FÖZŐNÖNEK ajánlkozom egyéves gyermekemmel. Vidékre is megyek. Cím: Part-utca 13. sz. 3818

CSOMAGOLÓ LEÁNYOK felvétetnek. Bővebbet a Körösvölgyi Takarékpénztárnál Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 9. sz. 3817

VÖRMEKUNGEN für Klavierunterricht und höhere Musikausbildung übernimmt Herr Felix Klavierfabrikant Batthyány-gasse 35. Nachmittags 3-4. 3822

KIFUTÓ FIU, 16 fizetéssel nyomdánkban alkalmazást nyer. 3819

Vétel és eladás.

VÁS SZÖLLŐPÉS eladó. Variassy József-utca 3. 3819

ISKOLAKONYVOK VII-VIII gimn. eladók. Cím Wallinger hirdetőjében Lásár-utca. 9910

25 HEKTO sziklabor múlt évi muszka, mely szőlőből Dományi bugyókban elárusította a termelt bort, bordókkal is eladó. Herold, Zsigmondháza 80. sz. 3825

ARANY női óra, brilliáns gyűrű és medaillon eladó. Cím a kiadóban. 3824

VÁDONATUJ világos tölgyfa hálószoba eladó. Borona-utca 50. 8823

KÖNYVTARAKAT, hangjegyeket, festményeket és bélyeggyűjteményeket vesz Kerpel könyvtároskedés. 924

HORDÓSZÁLLÍTÁSRA való kocsi eladó. Fémáruháza Tököl Imre-utca 1. 3751

Ingatlan.

ORCZI-UTCA 20. számú sarokház eladó. Bővebbet ugyanott. 3816

Ellátás.

DEÁKOKAT teljes ellátásra felveszek. Magyar-utca 2-3. 3820

Oktatás.

KÉZIMUNKAT egyszerű és művészi kivitelű, ugyancsak iparművészeti munkákat, varrást, szabást tanítanak. Tabakovits nővérek. Érdeklődhetni Kálvin János-u. 6., ajtó 4., délelőtt 10-12-ig. 9906

Különféle.

APRÓHÍRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvessz Wallinger István hirdetőfelvételi irodája Lásár Vilmos-utca, Klein I. hirdetői és hírlap irodája Strada Romanului (Zrínyi-u.) és Mandl Bulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatt papírlapozó. 3751

A „Matin” a francia-magyar megegyezésről.

PÁRIS. A „Matin” vezércikkben foglalkozik a Daily Heraldnak ismert és a magyar lapokban is méltatott cikkével. Az állítólagos román-magyar tárgyalásokra vonatkozó rész szó szerinti közlése után a következőket jegyzi meg a Matin: A cikkben sok a tévedés, de van benne némi igazság is. Az igazság az, hogy amióta Millerand került kormányra, emberfölötti erőfeszítésekkel igyekeznek helyrehozni mindazt, amit Franciaország 1919. év folyamán elvesztett, amióta Clemenceau részben közgazdasági tudatlansággal, részben pedig határtalan gögjével az európai kis nemzetek egész sorát s ezek között a magyart, elidegenítette Franciaországtól s ezzel Európa közgazdasági és politikai vezetését prédál dobta az angoloknak. Az ebből Franciaországra háruló kárt Millerand idejekorán

vette észre és okosan vezetett tárgyalásokkal igyekeztek a mulasztásokat reparálni. Nincs mit titkolnunk. Már huzamosabb idő óta folytak a tárgyalások Magyarország és Franciaország között, amelyek röviddel ezelőtt teljes megegyezésre jutottak. A megegyezést francia részről Paleologue írta alá. E francia megegyezéshez szervesen kapcsolódna azon pour parler-k is, amelyek Ferdinand király, illetőleg Take Jonecu megbízottja és Horthy között folytak. PÁRIS. Itt egy bajor-osztrák-magyar-román szövetség eshe tősegéről beszélnek, mely könnyen megvalósítható, ha az októberi osztrák választások a katolikus konzervatívok győzelmével végződnek. Bécsi hírek szerint egy bolsevistaellenes blokk készül, amelynek magva Magyarország lenne.

Teleky nem mond le.

(A magyar politika hírel.)

BUDAPEST. A „Pesti Hírlap” szeptember 10-iki száma írja: Azokkal a híresztelésekkel szemben, amelyek gróf Teleky Pál miniszterelnök lemondásáról számoltak be, ma azt az értesítést kaptuk, hogy Teleky javuló egészségi állapotára való tekintettel a jövő héten újra elfoglalja hivatalát. A nemzetgyűlés mai ülésén a megüresedett két jegyzői állásra Helli Imre és Gerecsér István képviselőket választotta meg. A sárospataki mandátum ügye, amely Molnár János nemzetgyűlési képviselő megbízó levelének megsemmisítését

sét vonja maga után, további hullámokat ver fel. Hencz Károly, a bíráló-bizottság elnöke ugyanis a Ház mai ülése elé terjesztett jelentésében közölte, hogy a választási eljárásnál, amelynek a szavazatok szerint Windischgrätz Lajos herceg megválasztását kellett volna eredményeznie és pedig 23 szótöbbséggel, oly szabálytalanságok és büntetendő cselekmények követték el, amelyek szükségessé tették, hogy az iratok az illetékes hatóságokhoz fétessenek át.

Mozi.

A mozgóképszínházak műsora. Szeptember 14-én az Apollóban: Választás. Társadalmi dráma. — Az Urániaiban: Ügyész leánya. Társadalmi dráma.

Ügyész leánya címen mutatta be az Uránia színház új filmszenzációját. A darab szűzsége egy megejtett szerencsétlen leány sorsát ecseteli fájdalmas színekkel. Mindennapi történet ez a mely felett talán máskor egy szánakozó sóhajjal elszórkunk, azonban itt a keret annyira kiemeli a történetet, hogy az mélyen megrendít és gondolkozóba ejt bennünket. Még csak kedden és szerdán tartja az Uránia a képet programjában.

Kizárólag Weisz-féle Elza-kámfor krém

használat, mely az arc-
bőrt szeplőtől megóvja, meg-
tisztítja. Kapható üvegtégely-
ben, / békébeli minőségben

Hánzu, Vas és Vojtek és Weisz
drogeriákban.

Egy téglát ára 20 korona. 10041

FIGYELEM!

Iskolai gyermekruhák, őszi és téli felöltők nagy választékban! Nagyobb intézetekhez tömeges rendelésnél mint a kollekcióval kiutazunk! Allandóan nagy választék kész férfi- és női öltönyökben, őszi felöltőkben és téli kabátokban! Pontos munka! Külön mérték utáni osztály! Szíves megkeresést kérünk: 3489

Fratli Komlós si Muzsáv

Strada Motianu
(Forray-utca) 8. sz.

ELEMI ISKOLÁK tanítását vállalja tanítónő. Ugyanott egy leány teljes ellátásra is felvéteték. Cím Wallinger hirdetőjében Lásár-utca. 9910

Ajánlok

3773

férfit fehérmennőt és nyakkendő

a legjutányosabb áron. Készíték rendelésre vevő saját anyagából is férfi fehérmennőt, legújabb kivitelben

Berán Béla, Arad, Párenyi-u. 5.

Bal- és külföldi külön-
legességek érkeztek.

George Wajdits

„János Szilve” gyógyszerháza Bu-
levardul Regele Ferdinand I.
(János fűzőcsig-ut.) 10331

128-1918. kjsz.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY.

Állított közjegyző közhírré teszem, hogy néhai özv. Kohn Arminné, szül. Pick Katalin, volt aradi örökösök hágyatéki tömegéhez tartozó 1 db 200 korona névértékű petrozsényi villamosági részvényt és 20 db. egyenként 100 korona névértékű petrozsényi takarékpénztári részvényt az aradi írásbírósnak Pk. 3341-1918-12. számú végzése folytán hivatalos helyiségben (Andrássy-tér 24-25.) 1920. 6. szeptember hó 20-ik napján délelőtt 10 órakor nyilvános árverésen készpénz fizetés ellenében eladni fogom. Az árverési feltételek az árverés alkalmával lesznek az árverőkkel közölve.

Kelt Aradon, 1920. szeptember hó 1.

Dr. Siskay Traján.

3814

Közjegyző

Megnyit!

Új perzsa szőnyeg javító műhely Bnl. Reg. Maria (Andrássy-tér 28. szám, (Fischer Eliza-palotta, az udvarban baba). Elvállal mindenféle perzsa, anyrma, karamania, gobelin szőnyegek és függönyök javítását és helytelenítését. Mindenféle perzsa szőnyegek vétele és eladása. 2976

SAID HUSZEIN

Ezerjofu gyomorelixir

Kitűnő szer gyomorfájás, étvágytalanság, szédülés, fejfájás, gyomorgörccsök, gyomorégés, puffadás, étvágytalanság, rossz emésztés és székrekedtség ellen. A bélpanaszokból eredő betegségek, gyomor, bél, máj, vese, epe, lép, szív bajok légzési nehézségek ellen és mint pártatlan vértisztító és véredény elmeszesedést gátló készítmény. Készíti: 3769

Dr. Földes és Hebs

Gyakorlott motollázó nők

(Weiferinen) magas di-
jazással felvétetnek a

3815

Textilgyárban.

Arú és butorszállítást úgy helyben mint vidékre felelőség mellett vállal LEOPOLD ÉLIAS si FIUL szállító, Strada Eminescu (Deák Ferencz-u.) 36.

Nyomatott az Aradi Nyomda R.T. rotációs gépen. Kiadótulajdonos Aradi Nyomda R.T.